

Lokale alkoholpolitiske retningslinjer 2024 – 2027, Lillestrøm kommune

Denne alkoholpolitiske planen omhandler føringer som skal bidra til oppfyllelse av de alkoholpolitiske målene og formålsbestemmelsene i alkoholloven. Kapitlene er:

- A. Bevillingsperiode, saksbehandling og delegasjon.
- B. Retningslinjer for salgsbevilling.
- C. Retningslinjer for skjenkebevilling.
- D. Bruk av vilkår.
- E. Fastsetting av bevillingsgebyr.
- F. Råd og veiledning.
- G. Samarbeid mellom kommune, politi, bransjen og andre relevante aktører.
- H. Kontroll og sanksjoner
- I. Salgs-, skjenke- og åpningstider

Retningslinjene gjøres gjeldende fra og med det tidspunkt vedtak er fattet av kommunestyret.

A - Bevillingsperiode, saksbehandling og delegasjon

A1. Bevillingsperiode

Lillestrøm kommunestyre vedtar bevillingsperiode og fornyelse av bevillinger i egen sak som fremmes etter at nytt kommunestyre er konstituert. Bevillingsperioden er normalt 4 år og gjelder til og med 30. september året etter nytt kommunestyre er konstituert.

A2. Saksbehandling

Alkohollovens krav om vandel, alder og kunnskapsprøve er å anse som grunnvilkår som skal være oppfylt. I tillegg skal det gjøres en skjønnsmessig alkoholpolitisk vurdering før sak om bevilling kan avgjøres.

Søknader om salgs- og skjenkebevillinger skal inneholde nødvendige og relevante opplysninger. På kommunens hjemmeside finnes digitalt søknadsskjema som skal benyttes for alle bevillingsområdene. Det fremkommer der hvilke opplysninger som er nødvendige. Normalt må søknaden inneholde en konseptbeskrivelse, tegning av lokalet/uteområde og bekreftelse på bestått kunnskapsprøve.

Ved søknad om alminnelig salgs- eller skjenkebevilling innhenter kommunen vandelsuttalelse fra andre offentlige myndigheter. For saker som avgjøres av kommunedirektør er normal saksbehandlingstid ca. 5-6 uker, dersom søknaden er fullstendig og det ikke kommer merknader til vandel. For saker som skal fremmes til politisk behandling for avgjørelse kan det forventes en saksbehandlingstid på inntil 3-4 måneder.

Søknad om salgs- eller skjenkebevilling for enkeltanledning behandles normalt innen 3 uker.

Det er klageadgang til Statsforvalteren på vedtak om salgs- eller skjenkebevilling etter alkohollovens § 1-16. Klagefrist er 3 uker etter at virksomheten har mottatt underretning om vedtaket. Forvaltningslovens regler for klage gjelder.

A3. Drift i overgangsperioden

Ny eier kan drive på tidligere eiers bevilling i en overgangsperiode på 3 måneder, evt. 4 måneder dersom kommunen gir tillatelse, jf. alkoholloven § 1-10. Retten til å drive på alkohollovens overgangsordning forutsetter at det er søkt om ny salgs- eller skjenkebevilling innen 30 dager etter overdragelse.

A4. Delegasjon av myndighet

Kommunestyret fatter avgjørelse i følgende saker:

- Beslutning om alle eller noen salgs- og skjenkebevillinger skal løpe uten fornyelse for ny bevillingsperiode, samt fastsetting av bevillingsperiode. Dette gjøres i egen sak når nytt kommunestyre er konstituert.
- Beslutning om alkoholpolitiske retningslinjer i alkoholpolitisk handlingsplan.

Det er delegert til Formannskapet å avgjøre følgende saker:

- Søknader om fornyelse av salgs- og skjenkebevillinger for kommende 4 årsperiode.
- Søknader som innebærer utvidelse av salgs- og skjenkekapasiteten i kommunen. Dette omfatter nye virksomheter som etableres eller betydelig utvidelse av eksisterende salgs- eller skjenkelokaler eller uteservering.
- Søknader fra ny bevillingssøker etter overdragelse hvor eksisterende konsept endres i vesentlig grad.
- Avslag på søknader hvor avslaget er begrunnet i en alkoholpolitisk vurdering.
- Inndragning av salgs- og skjenkebevillinger for resten av bevillingsperioden eller for en kortere tid etter alkoholloven § 1-8.
- Tvilssaker, der det er behov for alkoholpolitisk avklaring.

Det er delegert til Kommunedirektøren å avgjøre følgende saker:

- Søknader fra ny bevillingssøker etter overdragelse av virksomhet, hvor eksisterende konsept i hovedsak videreføres.
- Søknader fra virksomheter som er nyetablerte, men i lokaler hvor det tidligere har vært tilknyttet tilsvarende salgs- eller skjenkebevilling.
- Avslag på søknader om salgs- eller skjenkebevilling der vandel ikke kan godkjennes.
- Søknader om godkjenning av ny styrer og ny stedfortreder.
- Søknader om ambulerende bevilling, bevilling for enkeltanledning og bevilling for større arrangementer, med mindre sakens innhold har prinsipiell karakter.
- Fatte vedtak om tildeling av prikker etter overtredelser av regelverket.
- Ilegge administrative meldinger om bekymring/advarsel.
- Søknader om dispensasjon fra skjenke- og åpningstidene for enkeltanledninger.
- Fastsette og skrive ut bevillingsgebyr for alminnelige salgs- og skjenkebevillinger, herunder gebyr som er lavere enn minstesatsen for alminnelig skjenkebevilling.
- Fastsette og skrive ut bevillingsgebyr for ambulerende bevillinger, bevillinger for enkeltanledninger og bevillinger for større arrangement, herunder gebyr som er lavere enn minstesatsen.
- Utstede bevis for bestått kunnskapsprøve for salgs- og skjenkebevillinger.

Kommunedirektøren kan delegere myndigheten videre.

B - Retningslinjer for salgsbevilling

B1. Innvilgelse av salgsbevilling for gruppe 1

Salgsbevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1 kan innvilges til dagligvareforretninger, nettbutikker, bryggerier og øl- og brusutsalg etter en konkret vurdering av følgende momenter:

- Stedets konsept.
- Stedets beliggenhet, herunder nærhet til private boligområder, offentlige institusjoner, barnehage, lekeplass, idrettsanlegg, trafikkpreget område, militær avdeling og tilliggende virksomheter.
- Varesortiment i dagligvareforretninger.

Kommunal salgsbevilling kan også utvides til å omfatte følgende driftskonsepter:

- bryggeri som tilvirker eller produserer alkoholholdig drikk i gruppe 1 for salg direkte fra produksjonssted til forbruker (mikrobryggerier)
- virksomheter som innfører alkoholholdig drikk i gruppe 1 for salg i egen virksomhet

B2. Innvilgelse av salgsbevilling for gruppe 2 og 3

Salgsbevilling for alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan innvilges til AS Vinmonopolet etter en konkret vurdering av følgende momenter:

- Kommunens alkoholpolitiske målsettinger
- Beliggenhet, trafikk- og ordensmessige forhold og lokalmiljøet for øvrig

B3. Innvilgelse av salgsbevilling for enkeltanledning

- a) Salgsbevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1 kan innvilges for salg til enkeltanledning etter en konkret vurdering av momentene i punkt B1. Følgende tilleggsmomenter skal i særlig grad vektlegges i vurderingen:
- Arrangementets art – fastsatt program
 - Beliggenhet
 - Målgruppe
 - Ro- og ordensmessige forhold
 - Vareutvalg
- b) Salg av alkoholholdig drikk for en enkelt anledning skal knyttes direkte opp til en på forhånd definert begivenhet og må ikke være i strid med reklameforbudet i alkoholloven.
- c) Salgstiden fastsettes ut fra en vurdering av momenter gitt i punkt a), men ikke utover salgstiden som er fastsatt i lokal forskrift.

B4. Virksomhet som ikke innvilges salgsbevilling for alkoholholdig drikk

Salgsbevilling for alkoholholdig drikk gis ikke til virksomheter som er takeaway, mobil serveringsvogn, bensinstasjon, kiosk eller virksomheter som omfattes av serveringslovens krav om serveringsbevilling.

C - Retningslinjer for skjenkebevilling

C1. Innvilgelse av alminnelig skjenkebevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3

a) Innendørs og utendørs skjenkebevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 kan innvilges til hotell, messe- og konferansesenter, restaurant, pub, bar, diskotek, nattklubb, kafé, bistro, vinbar og lounge etter en konkret vurdering av følgende momenter:

- Stedets konsept med meny, målgruppe, aldersgrenser, aktiviteter, arrangementer og tilbud ved stedet, vakthold, skjenke- og åpningstider,
- Stedets utforming og innredning - herunder personalets mulighet til å ha oversikt over skjenkeareal innendørs og utendørs,
- Stedets beliggenhet – herunder nærhet til private boligområder, offentlige institusjoner, barnehage, lekeplass, idrettsanlegg, militær avdeling med tilliggende virksomheter,
- Ro- og ordensmessige hensyn herunder risiko for urimelig støy for nabolaget,
- Hensyn til trafikkavvikling og fri ferdsel,
- Næringspolitiske hensyn.

b) Ved søknad om ny bevilling i nye, ombygde eller utvidede lokaler, skal det kartlegges om lokalet er universelt utformet og innredet for personer med ulike typer funksjonsnedsettelse.

c) Skjenke- og åpningstiden kan begrenses dersom ro- og ordensmessige hensyn og/eller hensyn til naboers nattero tilsier dette.

d) Alkoholholdig drikk i gruppe 3 innvilges ikke til virksomheter som fremstår som typisk ungdomssted. I vurderingen skal det legges særlig vekt på om stedet har aldersgrense lavere enn 20 år. Dersom virksomheten har en kombinert profil, med målgruppe over 20 år kombinert med aldersgrense 18 år enkelte dager, kan det vurderes å innvilge gruppe 3 forutsatt at bevillingen ikke kan benyttes de dager stedet har 18 års aldersgrense.

C2. Særskilt om skjenkebevilling til messeområder og flerbrukshaller

Det innvilges ikke skjenkebevilling til serveringstilbud på messeområder/flerbrukshaller som fremstår som snackbar, gatekjøkken, mobil serveringsvogn, kiosk eller lignende.

- a) Ved skjenking på messer gis som hovedregel bevilling til én bevillingshaver som har ansvar for skjenkingen på hele området.
- b) Ved arrangementer etter messens åpningstid, kan bevilling gis til én eller flere bevillingshavere dersom kontrollhensyn kan ivaretas.
- c) Bevilling kan ikke benyttes der det gjennomføres idrettsarrangementer, uansett om arrangementet foregår innendørs eller utendørs.
- d) Bevilling kan ikke benyttes der det gjennomføres arrangementer som har familier, barn og ungdom som typisk hovedmålgruppe, uansett om arrangementet foregår innendørs eller utendørs.
- e) Følgende føringer gjelder for de ulike typer messer/arrangement:
 - Det kan gis utvidet skjenkebevilling for avgrensede serveringsområder som settes opp for anledningen, for å øke den faste serveringskapasiteten.
 - Ved publikumsmesser som har tema mat/drikke, kan det gis skjenkebevilling til stands innenfor et avgrenset område med adgangskontroll og aldersgrense over 18 år.

- Ved lukkede fag-/bransjemesser kan det gis skjenkebevilling fra stands, både i og etter messens åpningstid når skjenkingen i hovedsak har et sosialt formål.
- Ved skjenking fra stands kan ikke leverandører/merker promoteres, og det må tilbys et rimelig utvalg fra ulike leverandører/merker. Unntak gjelder skjenking på stands under lukkede fag/bransjemesser for alkoholnæringen, og til skjenking innenfor et avgrenset område med 18 års aldersgrense under publikumsmesser med tema mat/drikke.

C3. Begrenset skjenkebevilling – skjenking til sluttet selskap

Begrenset skjenkebevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 kan gis til virksomheter med egne selskapslokaler for skjenking til sluttete selskaper. Slik begrenset skjenkebevilling kan gis i kombinasjon med en alminnelig skjenkebevilling, i de tilfeller hvor virksomheten bruker en eller flere bestemte lokaler for skjenking til sluttete selskaper.

I helhetsvurderingen av om skjenkebevilling skal gis, legges vekt på de momenter som er gitt i punkt C1.

C4. Skjenkebevilling ved enkeltanledninger

- a) Skjenkebevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 kan innvilges for innendørs og/eller utendørs skjenking som følger:
 - til enkeltanledning (alkoholoven § 1-6),
 - ambulerende bevilling til sluttet selskap (alkoholoven § 4-5)
 - utvidelse av alminnelig skjenkebevilling for enkeltanledning (alkoholoven § 4-2),
 Følgende momenter skal vektlegges:
 - Arrangementets art – fastsatt program
 - Beliggenhet
 - Målgruppe
 - Ro- og ordensmessige forhold
 - Vaktthold
- b) Skjenketiden kan utvides for enkeltanledning, jfr. alkoholoven § 4-4, men ikke utover skjenketid som er fastsatt i lokal forskrift.
- c) Det gis ikke skjenkebevilling til enkeltanledninger for idrettsarrangementer eller til arrangementer som har familier, barn og ungdom som typisk hovedmålgruppe.
- d) Det gis ikke skjenkebevilling til enkeltanledninger til frisørsalonger, spa, hudpleiesalonger og andre steder som primært selger andre typer varer eller tjenester. Det kan gjøres unntak for helt særskilte arrangementer som for eksempel åpningsdag, årsjubileum og lignende.

C5. Virksomheter som ikke innvilges alminnelig skjenkebevilling

Følgende virksomheter innvilges ikke alminnelig skjenkebevilling:

- a) Bensinstasjon eller serveringssted i nær tilknytning til bensinstasjon.
- b) Serveringstilbud med en driftsprofil som hele eller deler av døgnet fremstår som snackbar, gatekjøkken, mobil serveringsvogn, kiosk eller lignende.
- c) Idretts- og fotballarenaer og klubbhus i tilknytning til slike anlegg.
- d) Frisør-/barbersalonger, spa, hudpleiesalonger og andre steder som primært selger andre type varer eller tjenester.
- e) Muséer, gallerier og bibliotek
- f) Aktivitetsparker som er rettet mot familier, barn og unge.

g) Bingovirksomhet

Bevilling til pkt. c), d) og e) kan unntaksvis gis i følgende situasjoner:

- for lokaliteter ved virksomheten som benyttes kun til lukkede selskap/arrangementer
- for enkeltanledninger ved helt særskilte arrangementer etter en konkret vurdering av momenter gitt i punkt C4.

D – Bruk av vilkår ved innvilgelse av salgs- og skjenkebevillinger

Det kan med hjemmel i alkoholloven § 3-2 og § 4-3 stilles vilkår for salgs- og skjenkebevillinger. Vilkår må ha saklig sammenheng med alkohollovens formål og kan ikke være urimelig tyngende.

D1. Vilkår som kan benyttes ved salgsbevillinger

Følgende vilkår kan vurderes inntatt i vedtak om salgsbevilling:

- a) Oppstilling av gevinstautomater tillates ikke inne i eller i tilknytning til salgslokalet.
- b) Salgsstedet skal ha god informasjon om aldersgrenser, legitimasjonsplikt og salgstider, samt en plassering der alkoholfri og alkoholholdig drikk ikke kan forveksles.
- c) Ved nettsalg skal kontroll av legitimasjon og tidspunkt for utlevering av alkoholholdig drikk kunne dokumenteres.

D2. Vilkår som kan benyttes ved skjenkebevillinger

Følgende vilkår kan vurderes inntatt i vedtak om skjenkebevilling:

- a) Dersom bevillingshavers lokaler skal benyttes til arrangementer som kan medføre ro- og ordensmessige problemer, skal bevillingshaver sørge for å ivareta plikter som beskrevet i veileder for større arrangementer i Lillestrøm kommune.
<https://www.lillestrom.kommune.no/natur-kultur-og-fritid/kunst-og-kultur/veiledning-til-arrangorer-ved-storre-arrangementer>
- b) Virksomheten skal stille godkjente ordensvakter i samsvar med eventuelle krav fra politiet.
- c) Ved åpne arrangement rettet mot en ung målgruppe, kan det settes vilkår om aldersgrense for inngang under arrangementet.
- d) Oppstilling av gevinstautomater tillates ikke inne i eller i tilknytning til skjenkelokalet.
- e) Styrer og stedfortreder for skjenkebevilling må snarest mulig og senest innen 3 måneder fra innvilget vedtak ha gjennomført nettkurset «Ansvarlig Vertskap» fra Helsedirektoratet. Kommunen kan etter en konkret vurdering også pålegge andre personer som har vesentlig innflytelse ved virksomheten å delta på kursing.

E – Fastsetting av gebyr

E1. Hva som omfattes av gebyrfastsetting

Det skal fastsettes gebyr i følgende tilfeller, tjenester eller bevillinger:

- kunnskapsprøven
- salgsbevilling
- skjenkebevilling
- ambulerende skjenkebevilling
- skjenkebevilling for enkeltanledning

- salgsbevilling for enkeltanledning

Bevillingsgebyr for salgs- og skjenkebevilling fastsettes for ett kalenderår om gangen, for hver enkelt bevilling.

E2. Gebyrets størrelse – beregningsgrunnlag

Størrelse på gebyr for kunnskapsprøve følger av alkoholforskriftens kapittel 5.

Gebyret for alminnelige salgs- og skjenkebevillinger fastsettes på grunnlag av salgs- og skjenkestedenes årlige omsetning av alkoholholdig drikk i liter, og etter nasjonalt fastsatte satser/minstegebyrsatser.

Gebyret for ambulerende skjenkebevilling settes i samsvar med tillatt maksimalnivå etter alkoholforskriften kapittel 6. Dersom det søkes om flere anledninger i samme søknad, fastsettes gebyr som tillatt maksimalnivå tillagt kr. 50 per ekstra anledning i samme søknad.

For skjenkebevilling for enkeltanledninger med lav omsetning av alkoholholdig drikk, fastsettes gebyret tilsvarende som for ambulerende skjenkebevilling. For arrangementer av en viss størrelse, beregnes gebyret ut fra omsetningen under arrangementet.

Kommunen kan i særlige tilfeller sette gebyr lavere enn forskriftens satser eller føringer gitt i dette punktet. Dette gjelder f.eks. steder hvor salg eller skjenking utgjør en svært liten del av virksomheten og har liten økonomisk betydning.

F - Råd og veiledning

Kommunen skal yte råd og veiledning overfor bevillingshaver og andre interessenter som har spørsmål om regelverk, kommunale retningslinjer og praksis og andre temaer som er aktuelle innenfor området. Dette for å bidra til informasjon, forutsigbarhet, samhandling og dialog.

G - Samarbeid mellom kommune, politi, skatt- og avgiftsmyndigheter og bransjen

G1. Samarbeid om Trivelig Uteliv

Kommunen, politiet og bransjen skal ha samarbeid for å styrke et trivelig og trygt uteliv i kommunen. Samarbeidet skal være en møteplass for å drøfte status, utfordringer og mulige tiltak for å trygge utelivet for innbyggere, samt å avklare rammer og vilkår for bransjen. Samarbeidet skal være preget av dialog og gjensidig respekt, og reflektere den felles interesse og målsetting kommune, politi og bransjen har for å fremme trivelig uteliv.

For perioden 2024 – 2027 skal følgende tema ha ekstra fokus:

- Vold og uro
- Narkotikabruk blant gjester ved utestedene
- Forebygging av arbeidslivskriminalitet
- Resultater fra skjenkekontroller

G2. Samarbeid med andre myndigheter

Kommunen skal samarbeide med skatte- og avgiftsmyndigheter, Arbeidstilsynet, Mattilsynet og politiet for å bidra til lovlige og trygge drifts- og arbeidsforhold i bransjen.

H – Kontroll og sanksjoner

H1. Gjennomføring av kontrollvirksomhet

Etter alkoholloven § 1-9 har kommunen ansvaret for kontroll med salgs og skjenkesteder. Salgs- og skjenkekontroller skal gjennomføres så ofte som behovet tilsier. Hvert sted skal kontrolleres minst én gang årlig. Kommunen skal årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som det er salgs- og skjenkesteder. Kontrollene prioriteres og fordeles etter konkrete risikovurderinger. Kontroller kan foregå åpent eller anonymt.

Lillestrøm kommune har avtale med privat leverandør for gjennomføring av salgs- og skjenkekontroller. Leverandøren skal bidra til å fremme kommunens alkoholpolitiske målsettinger. Kommune og kontrollselskap skal ha jevnlig dialog om kontrollaktiviteter.

H2. Sanksjonsmuligheter

Kontrollen skal danne grunnlag for nødvendige sanksjoner, for eksempel skriftlig tilbakemelding med bekymring, prikktildeling eller inndragning av bevilling.

- a) Skriftlig tilbakemelding med bekymring
Kommunen kan sende bevillingshaver en skriftlig tilbakemelding med bekymring i de tilfeller hvor det ikke er dokumentert overtredelser som medfører tildeling av prikker, men hvor det likevel fremkommer bekymring for virksomhetens forvaltning av bevillingen. Hensikten er å gi råd og veiledning til virksomheten om forbedring av internkontroll.
- b) Tildeling av prikker – alkoholforskriften kapittel 10
Forskriften gir grunnlag for å tildele 1, 2, 4 eller 8 prikker, se forskriften § 10-3. Kommunen kan tildele færre prikker dersom det foreligger særlige formildende omstendigheter, eller flere prikker dersom det foreligger skjerpende omstendigheter.
- c) Inndragning av bevilling – alkoholloven § 1-8 og alkoholforskriften kapittel 10
Dersom bevillingshaver i løpet av 2 år fra overtredelsestidspunktet er tildelt til sammen 12 prikker, skal bevillingen inndras for et tidsrom på 1 uke. Dersom det i løpet av 2 års perioden blir tildelt mer enn 12 prikker, skal kommunen øke inndragningsperioden tilsvarende.

I – Salgs, skjenke-, og åpningstider

Salgs-, skjenke- og åpningstider er viktige virkemidler for å regulere tilgangen til alkoholholdig drikk og balansere forholdet mellom hensynet til folkehelse og næringsliv. Ved fastsetting av disse tidene, må det tas flere hensyn og vurderes konsekvenser for næringsliv, nabolag og folkehelse.

For Lillestrøm kommune er det fastsatt lokale forskrifter om salgs- og skjenketider for alkohol samt åpningstider for serveringssteder som ikke selger alkohol:

- Forskrift om salgstider for alkoholholdig drikk gruppe 1, Lillestrøm, vedtatt av kommunestyret 29.01.2020, og trådte i kraft 01.03.2020.
- Forskrift om skjenke- og åpningstid for skjenkesteder, vedtatt av Lillestrøm kommunestyre 29.01.2020, som trådte i kraft 1.03.2020.

- Forskrift om åpningstid for serveringssteder som ikke serverer alkoholholdig drikke, vedtatt av Lillestrøm kommunestyre 29.01.2020, som trådte i kraft 01.05.2020. Denne er relevant å nevne her, fordi det her er definert en sentrumsring i Lillestrøm by hvor serveringsvirksomheter har noe kortere åpningstid som tiltak for å redusere risiko for vold og uro når skjenkesteder stenger.

Som hovedregel innvilges bevillinger med maksimal salgs-, skjenke- og åpningstider som fastsatt i forskrifter.

Som et virkemiddel for å unngå urimelig støybelastning for nabolag rundt skjenkesteder, vil det i enkeltsaker kunne vurderes begrensning av skjenke- og åpningstider, da særlig utendørs.